

In dit nummer

Concept kandidatenlijst	p. 1
Interview Arjen Nolles	p. 2
PLV kandidatenlijst	p. 4
Vacatures provinciaal bestuur	p. 4
Omgevingswet weer uitgesteld	p. 5
Stikstof en NPLG	p. 6
Verkiezingsstress in de VS	p. 8
Provinciale inclusie	p. 9
Opvang asielzoekers	p. 10
Actie gasboringen Waddenzee	p. 11
Column	p. 11
Agenda en colofon	p. 12

Retouradres

Statenfractie GroenLinks
Turfsingel 83
9712 KL Groningen

Concept kandidatenlijst voor Statenverkiezingen: Melissa van Hoorn beoogd nummer één

De concept kandidatenlijst voor de verkiezingen van Provinciale Staten (15 maart 2023) is bekend. De kandidatencommissie die door de provinciale ledenvergadering is ingesteld, heeft haar werk afgerond en het advies is (per digitale nieuwsbrief) naar de leden gestuurd.

Melissa van Hoorn is de geadviseerde lijsttrekker. Melissa woont in Groningen en volgde in januari 2022 Nienke Homan op als gedeputeerde namens GroenLinks.

Hoogste kopplaatsen

Voor de hoogste kopplaatsen adviseert de commissie de volgende kandidaten: Nadja Siersema (Stadskanaal) op 2, Stephanie Bennett (Groningen) op 3, Bas de Boer (Groningen) op 4, en Hendri Meendering (Bourtange) op 5. Alle vier zitten momenteel al voor GroenLinks in de Provinciale Staten van Groningen.

Criteria

De afgelopen maanden heeft de kandidatencommissie met ruim 20 gekandideerde leden uit alle delen van de provincie Groningen gesproken. GroenLinks Groningen bruist overduidelijk van energie en talent. Het is de commissie daarom gelukt een kwalitatief goede kandidatenlijst samen te stellen, waarbij zo veel als mogelijk rekening is gehouden met de door de ledenvergadering gewenste diversiteit qua (culturele) achtergrond, gender, leeftijd, ervaring, expertise, woonplaats/regio, etc. Er ligt een conceptlijst

Melissa van Hoorn

die in de top continuïteit en direct daarna vernieuwing laat zien.

Overige kopplaatsen

Voor de plekken 6 tot 15 acht de commissie namelijk de volgende kandidaten geschikt: Jan van Loenen (Leek), Gerie Ebeltjes (Veenendam), Aartjan Feitsma (Leek), Jeroen Hut (Haren), Jannieke Roelfszema (Appingedam), Rianne ten Veen (Veendam), Maarten Meijering (Groningen), Ivan Huizinga (Groningen), Benjamin Hofstra (Groningen) en Els Struiving (Groningen).

Laatste woord

Het laatste woord over de kandidatenlijst is uiteraard aan de leden. Op zaterdag 19 november a.s. stemmen zij over de definitieve samenstelling van de kandidatenlijst tijdens de ledenvergadering in *De Blauwe Schuit* in Winsum (meer informatie verderop in deze Wenakker). Komt allen!

Een ontdekkingsreiziger thuis

Arjen Nolles, wethouder gemeente Het Hogeland

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022, kwam in de gemeente Het Hogeland een college tot stand met Gemeentebelangen (2 wethouders), PvdA, VVD en GroenLinks. Arjen Nolles was lijsttrekker en werd wethouder in dit college. Arjen woont in Schouwerzijl in het huis van de vroegere dorpssmid. We praten met hem over zijn nieuwe rol.

De eerste maanden

‘Wethouder ben je echt vanaf dag één. Tijd om rustig te wennen of even om je heen te kijken is er niet. Op de eerste maandagochtend van je wethoudersleven maak je al keuzes en kies je voor een werkwijze. Ik vind het ontzettend leuk om te doen en eigenlijk leer ik werken-deweg. Meestal begin ik de dag op het gemeentehuis in Winsum, nadat ik mijn zoon naar school heb gebracht, ook in Winsum. De eerste maanden zitten vol met ontmoetingen, kennismaken en nieuwe indrukken. De uitdaging is nu om daar een vervolg aan te geven. Want het is voor de omgeving ook wel eens wennen als je mooie groene ambities daadwerkelijk wilt gaan uitvoeren.’

In een eerder artikel heb je jezelf ontdekkingsreiziger genoemd. Hoe past dit nieuwe avontuur als wethouder daarin?

‘In het verleden heb ik ontelbare baantjes gehad en klussen gedaan, eerst fulltime, later naast mijn werk als dichter en filmmaker. Het ging van vluchtelingenadvocaat in Ter Apel tot publieksbegeleider bij concerten van Marco Borsato in de Kuip. Als ontdekkingsreiziger - als ik het zo mag noemen - heb ik de laatste jaren het gevoel dat ik aan het thuiskomen ben. Vorig jaar al bij mijn werk voor het Landelijk Bureau van GroenLinks en nu als wethouder kan ik uit al die ervaringen putten.’

Arjen is al lang actief binnen GroenLinks. Bestuurlijke activiteiten, raadslid in Groningen, bijna 8 jaar in de Provinciale Staten, werken bij het landelijke partijbureau en nu wethouder in het Hogeland. Je zou bijna denken dat GroenLinks inmiddels in je DNA zit.

‘Ik denk dat je dat terecht opmerkt. Misschien dat ik daarom ook dat thuiskom-gevoel had op het landelijk bureau van GroenLinks. Daar werkte ik vanuit Team Lokaal met afdelingen in het hele land; vooral met afdelingen waar het allemaal niet op rolletjes liep. Daarbij kon ik gewoon mezelf zijn en hoefde ik geen rol te spelen. GroenLinks heeft voor mij nooit als een keurslijf gevoeld. Misschien ook wel omdat we bij GroenLinks diversiteit zo bewust omarmen. Toen ik bestuurslid werd in de afdeling van de gemeente Groningen, ergens in de zero's, heb ik een

Arjen Nolles

citaat van de filosofe Hannah Arendt op de muur van het GroenLinkspand aangebracht, ter verfraaiing: ‘Omdat wij allen eender zijn [...] in die zin, dat niemand ooit gelijk is aan iemand anders.’ Die ongelijkheid, die maakt dat we nieuwsgierig blijven naar elkaar. Die houdt het spannend.’

Door deze veelheid aan GroenLinks activiteiten denk ik dat je Groningen en de Groningers door en door kent.

‘Misschien... zelf denk ik nog heel geregeld aan de tijd dat ik taxichauffeur was. Aan de gesprekken die ik had, als ik een oudere vrouw door het donker naar huis reed - achter Kloosterburen -, aan de zorgen over haar kinderen. Met de taxi rij je van ziekenhuis naar café en van het centrum naar elke uithoek.’

Welke nieuwe dingen ga je ontdekken als wethouder?

‘Om te beginnen blijken er eindeloos veel overlegstructuren te zijn. De Waddenzee bijvoorbeeld, toch een redelijk concreet en ongerept onderwerp dacht ik, staat bekend om de bestuurlijke spaghetti waarmee die is omgeven. Of de energietransitie; ook zo'n onderwerp met eindeloos veel overlegtafels... Ik heb gelukkig heel gemotiveerde teams om mee te werken. Maar het overheidswerk is ook echt mensenwerk, er kunnen hele beleidsterreinen wegvallen als iemand een nieuwe baan vindt, of plotseling ziek wordt. De (gemeentelijke) overheid is wat dat betreft kwetsbaarder dan ik dacht.’

Wat motiveerde je om lijsttrekker voor de gemeenteraadsverkiezingen 2022 te willen zijn?

‘Ik had vorig jaar volop energie en zin om de kar te trekken in Het Hogeland. Het is de op één na grootste gemeente van Nederland en met de landbouw en de energietransitie (Eemshaven) gebeurt er veel. Ga ik volgend

jaar ook zoveel zin hebben in de Statenverkiezingen, vroeg ik mij af. En hebben we daar niet eigenlijk al een heel goede nieuwe lijst in de startblokken staan? Ik ben blij met de keuze voor Het Hogeland. Met Anne Marie Smits - nu fractievoorzitter - kon ik een goed team vormen in de campagne en bij de coalitiebesprekingen.'

Kun je aangeven wat de grootste verschillen zijn tussen wethouder en Statenlid?

'De sturing als wethouder is veel directer en het aantal vergaderingen en overleggen is veel groter. Ik merk wel dat ik de kennis en ideeën die ik als Statenlid heb opgedaan, hier heel goed kan gebruiken. Het is een voordeel de provinciale organisatie te kennen. En als voormalig landbouwwoordvoerder is het natuurlijk leuk om nu wethouder van landbouw te zijn.'

Elke bestuurder werkt vanuit een coalitie. Het college van Het Hogeland is grotendeels rechts/midden. Welke GroenLinks-doelstellingen vind jij belangrijk in dit bestuur van Het Hogeland? En kun je vanuit dit college voldoende GroenLinks-ambities kwijt?

'Op dit moment vind ik het verlagen van de energielasten voor onze inwoners van groot belang. Als in de Eemshaven veel energie aan land komt, dan moeten inwoners van Het Hogeland daar ook echt wat van gaan merken, door de beschikbaarheid van restwarmte bijvoorbeeld. We hebben op Het Hogeland echt wat te doen om de ecologie en waterkwaliteit te verbeteren. We hebben hier hoogwaardige landbouwgrond, maar ik zie graag ook een hoogwaardige leefomgeving en hoogwaardige natuur.'

'Ik voel me thuis op Het Hogeland en merk dat de ambitie die ik vanuit GroenLinks heb meegekregen hier welkom is. Ik denk dat we in Het Hogeland aan het bestuur deel mogen nemen juist omdat we ambities hebben en die vorm kunnen geven. Iedereen voelt dat er wat moet gebeuren, maar hoe? Daar heb je visie en lef voor nodig.'

Ben je blij met je portefeuille en wat wil je absoluut bereiken deze vier jaar, wat heeft je hoogste prioriteit?

'Zeker! Ik mag me met de energietransitie en met circulaire economie bezighouden en daar valt ook afvalbeleid onder. Daarnaast mag ik me met de ontwikkelingen in het landelijk gebied bezig houden.

Ik ben tevreden als we over vier jaar zicht hebben op de inzet van restwarmte uit de Eemshaven voor de verwarming van woningen. En als we een mooi gebiedsprogramma hebben voor het Reitdiepgebied, waar we de opgaven voor de landbouw en de waterkwaliteit hebben kunnen combineren. En verbetering van de woonomgeving en kansen voor toerisme en recreatie.'

Je hebt landbouw, visserij en natuur in je portefeuille. Recent verscheen het rapport Remkes. Wat zijn de gevolgen van zijn advies op de landbouw in Noord Groningen?

'Voor het Noorden van onze gemeente (de akkerbouw), heeft Remkes op het eerste gezicht niet zoveel gevolgen. Het aanbod van dierlijke meststoffen zal afnemen en daarmee is de stikstofreductie op Het Hogeland misschien al voor een deel ingevuld. De waterkwaliteit moet wel flink verbeteren. Daarvoor hebben we verplichtingen die in 2027 al gerealiseerd moeten worden. Het liefst pak ik die beide onderwerpen in één keer aan. Kan dat bijvoorbeeld door méér zoet water vast te houden? En welke mogelijkheden biedt dat voor de natuur en voor water en toerisme?'

Remkes wijst ook op het verschil tussen de periferie van Nederland en stedelijke gebieden. Jij hebt gewerkt in de politiek van de stad Groningen en nu de ommelanden. Wat merk jij van dit verschil?

'Ik denk eigenlijk dat iedereen in Stad en Ommeland een verlies aan het verwerken is; het verlies van een wereld die we nu niet meer kennen. Dat is niet typisch Gronings of Nederlands. Het is iets van deze eeuw. We zijn de tijd voorbij waarin we konden zien wat iemand doet voor zijn beroep, of waarin de boer zijn eigen varkens, kippen en koeien bij naam kende en waar mensen over straat liepen of fietsten en niet onherkenbaar in auto's voorbij zoefden. GroenLinks spreekt over landschapspijn en wijst naar de 'groene steppen' die oprukken, terwijl de PVV spreekt van windturbines die ons landschap verwoesten. Ik beschouw het als gedeelde pijn, passend bij dit tijdsgewricht. Beide soorten verdriet zijn niet wezenlijk anders. Wie het gevoel heeft aan de touwtjes te trekken en dingen te kunnen beïnvloeden kijkt met hoop en ambitie en wie het gevoel heeft dat 'ze' maar doen, wantrouwt elke verandering. Het gevoel is dat 'de stad' lang aan het langste eind heeft getrokken en dat wantrouwen daarom bij het platteland hoort. Ik denk dat het aan ons is zelfbewust als plattelandsgemeente aan de slag te gaan. Dat zelfbewustzijn hoort vanouds ook bij Het Hogeland.'

Gerda Steenhuis

Uitnodiging provinciale ledenvergadering zaterdag 19 november

Het bestuur nodigt u van harte uit voor de provinciale ledenvergadering (PLV). Deze PLV vindt plaats op zaterdag 19 november 2022 om 10.00 uur. De verwachte eindtijd ligt rond 17.00 uur. Op de vergadering kiezen we de kandidatenlijst voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten.

We vergaderen in Cultureel Centrum De Blauwe Schuit in Winsum. Deze locatie ligt aan de Warfstraat 1 (9951 BS) in Winsum. De Blauwe Schuit is op loopafstand van het bus- en treinstation. Om praktische en financiële reden is het helaas niet mogelijk om een lunch aan te bieden. Neem daarom je eigen lunch mee!

De agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening en vaststelling agenda
2. Mededelingen
3. Kandidatencommissie gedeputeerde
4. Verkiezingen kandidatenlijst Provinciale Statenverkiezingen 2023
5. Rondvraag en sluiting

Tijdens de telpauzes bij de verkiezingen kandidatenlijst presenteren campagneleiders Naja Siersema en Bas de Boer het campagneplan voor de Provinciale Statenverkiezingen.

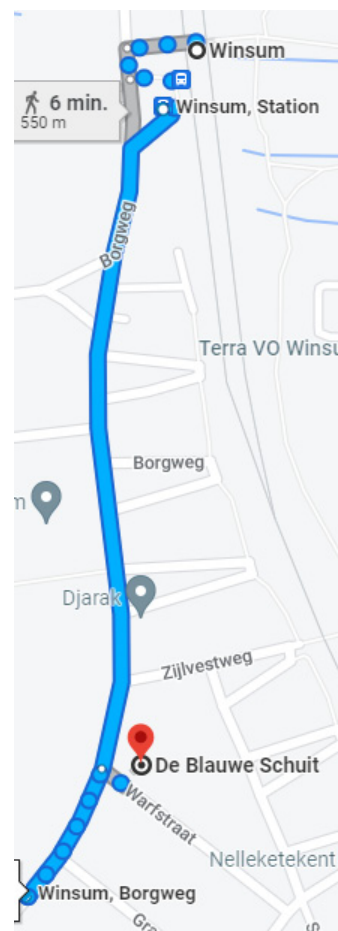
De vergaderstukken zijn op 4 november naar alle leden van de provinciale afdeling gemaild. Om milieu en kosten te besparen hebben we geen geprinte stukken beschikbaar.

Hartelijke groet!

Namens het bestuur GroenLinks Groningen

Gijs van der Kroef

Secretaris

Diverse vacatures provinciaal bestuur!

In het bestuur van de provinciale afdeling Groningen is ruimte voor nieuwe bestuursleden. De komende maanden zullen de Provinciale Statenverkiezingen de meeste aandacht vragen. Maar we willen ook werken aan thema's als scouten, binden en boeien van jongeren, organiseren van leden- en themabijeenkomsten en verbindingen blijven zoeken binnen en buiten de partij. Het bestuurslidmaatschap kost je gemiddeld ongeveer drie uur per week. We streven ernaar een representatief bestuur te zijn. We moedigen cultuurdiverse kandidaten in het bijzonder aan om te reageren op onze oproep.

Het provinciaal bestuur bestaat idealiter uit zeven leden. Bestuursleden worden door de provinciale ledenvergadering benoemd. Een bestuursperiode duurt twee jaren. De taken van het bestuur zijn onder meer:

- Zorgen voor de interne en externe dialoog
- Politiek personeelsbeleid
- Organiseren verkiezingen
- Vrijwilligers werven en binden
- Conflictbeheersing

Procedure

Je kunt je sollicitatiebrief en cv sturen naar Gijs van der Kroef (Gijs.vdkroef@gmail.com). Ook als je vragen hebt kun je contact opnemen met Gijs via de e-mail of telefoon (06-1370 5440). Je ontvangt vervolgens een uitnodiging voor een kennismakingsgesprek met één of meerdere bestuursleden. Geschikt bevonden kandidaten worden door het bestuur voorgedragen in een provinciale ledenvergadering. Bestuursleden worden benoemd door de ledenvergadering voor een periode van twee jaren. Onze reglementen kennen geen maximum aantal periodes.

Als je zelf geen belangstelling hebt, maar je wel iemand kent die volgens jou geschikt is voor het bestuur, komen we graag met diegene in contact. Ook hier is een mail aan Gijs de juiste weg.

Omgevingswet - wéér uitgesteld!

De Omgevingswet (1 januari 2023) moet en zal er komen, vond minister Hugo de Jonge. Toch besloot hij vrijdag 14 oktober de invoering voor de vijfde keer uit te stellen. Met name de provincies vroegen hierom, onder meer is de ICT op rijksniveau nog niet op orde. Ondertussen bereiden de gemeenten zich zo goed mogelijk voor, ze stellen (raads-) werkgroepen in en laten bedrijven en inwoners participeren om tot afgewogen besluiten te komen.

In de gemeente Midden-Groningen reageerden bijna 600 mensen op de gemeentelijke digitale enquête, terwijl de redelijk goed bezocht inloopdagen goede ideeën opleverden. De centrale vraag was: wat is het kenmerk van uw omgeving? Daaruit bleek dat in de kleine dorpen de sociale structuur overeind moest blijven, maar dat bedrijventerreinen welkom zijn, als het maar geen lelijke blokkendozen worden. Zonneweiden zijn ook prima, mits ze in het landschap ingebed worden. Veel groen en afwisselende architectuur vindt iedereen belangrijk. Met de ingebrachte aandachtspunten wordt een breed gedragen Omgevingsvisie gemaakt, waar inwoners en ondernemers zich in kunnen vinden. In november kunnen bedrijven en organisaties hun zegje doen. Na deze eerste stap kan begonnen worden met een gedetailleerd Omgevingsplan, de gemeente is in afwachting van de wet.

Wat is de Omgevingswet eigenlijk?

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De huidige bestemmingsplannen worden vervangen met het doel bouwprojecten gemakkelijker te maken. De Tweede Kamer heeft ruim tien jaar geleden ingestemd met de veelomvattende Omgevingswet, GroenLinks stemde destijds tegen. Nu is het wachten op de realisatie. De invoering zou eigenlijk in 2017 plaatsvinden, maar werd keer op keer uitgesteld. Een groot aantal wetten op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, bouwen, water en natuur worden in één allesomvattende wet vastgelegd. Het is een megaoperatie die vaak wordt vergeleken met de decentralisatie van zorgtaken, WMO en Jeugdzorg. De uitgangspunten zijn niet per se verkeerd. Minder regels ... meer flexibiliteit ... betere samenwerking tussen overheden, bedrijven en burgers ... snellere procedures..., niet langer 'nee, tenzij', maar 'ja, mits ...', allemaal wensen die met de nieuwe Omgevingswet dichterbij komen. Het moet allemaal eenvoudiger (lees: goedkoper) kunnen.

Is het nog altijd een goed idee?

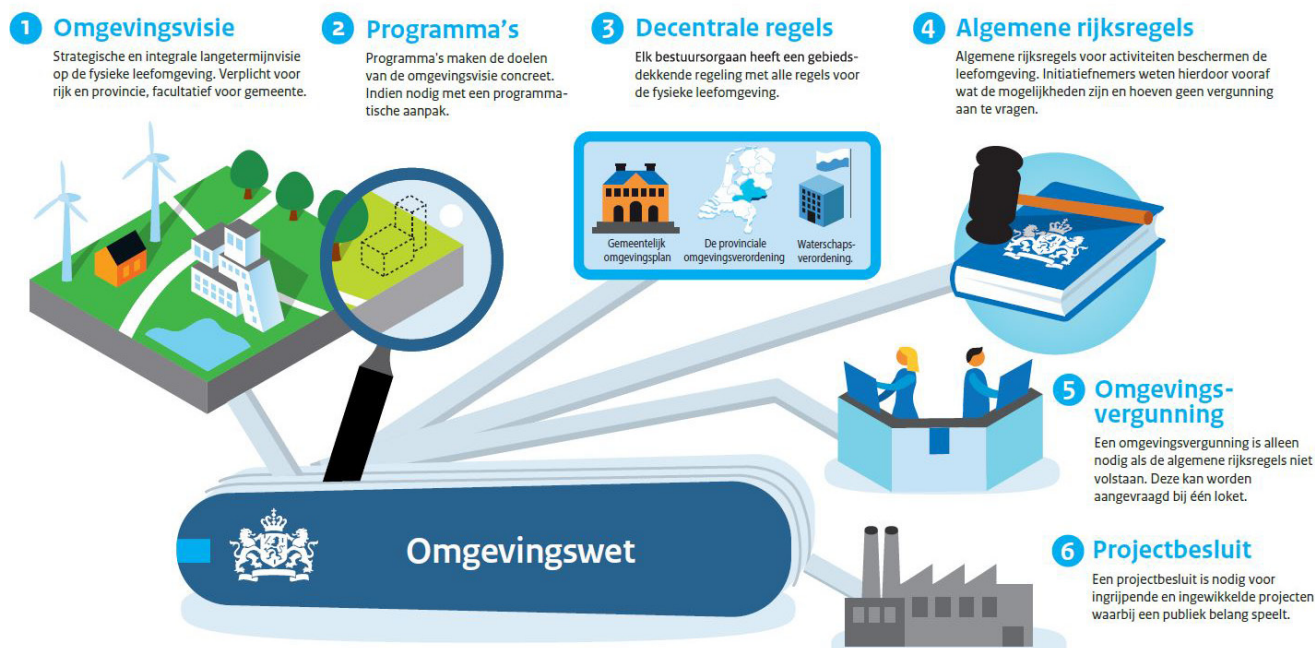
Elke gemeente maakt haar eigen omgevingsplan, de provincie en het waterschap een omgevingsverorde-

ning. Hierin staan alle relevante regels voor de fysieke leefomgeving. De bestaande verordeningen zoals de milieuverordening, de planologische verordening, de ontgrondingenverordening, de landschapsverordening en de grondwaterverordening worden met de nieuwe wet vervangen. Al snel werd duidelijk waarom GroenLinks tegen de nieuwe Omgevingswet heeft gestemd. Veel regels en minimumeisen aan bijvoorbeeld geluidsnormen of landschappelijke kwaliteit worden straks niet meer vanuit Den Haag bepaald, maar lokaal, en dan spelen gemakkelijk allerlei belangen een rol, soms met ongewenst resultaat. Afhankelijk van het zittende college (bijvoorbeeld Lokale partijen en rechtse partijen) kan snel gekozen worden voor een kortetermijndoelstelling, waarbij de langeretermijnvisie terzijde wordt geschoven. Bijvoorbeeld: de directeur van het nieuwe ziekenhuis in Scheemda pleitte een jaar geleden voor de aanleg van een gigantisch zonnepark langs de A7, in ruil voor gunsten aan het ziekenhuis. Met één grote allesomvattende Omgevingswet liggen dit soort ruilhandeltjes op de loer. Er bestaat bij GroenLinks de terechte angst dat gemeenten en provincies te vaak worden overgeleverd aan handje-klap en willekeur. Democratische controle ligt in handen van het gemeentelijke college van dat moment.

Gelukkig biedt zo'n veelomvattende wet ook kansen. De wet heeft betrekking op meerdere beleidsvelden, zoals op cultureel erfgoed, energie-infrastructuur, landbouw, landschap, milieu, natuur, water, economie, bereikbaarheid, wonen en sociale ontwikkelingen. Deze worden eveneens meegewogen en beschreven in de Omgevingsvisie. Hierdoor vormt de visie een integrale schakel tussen de verschillende beleidsvelden en gaat dus veel verder dan alleen het ruimtelijke. Het gaat daarbij ook om de omgevingskwaliteit. Wat doe je bijvoorbeeld als kleine uitbreidingen van dorpen nodig zijn om deze vitaal te houden, maar je niet in het groen wilt bouwen. De samenhang tussen velerlei terreinen komt in de wet bij elkaar. Dit is een positieve kant van de Omgevingswet.

De 6 instrumenten

Uitstel is geen afstel

GroenLinks heeft diverse aandachtspunten bij de invoering geformuleerd, met name de groene ambities moeten in de nieuwe wet geborgd worden. De leefomgeving dient voorop te staan, lucht, water en bodem moeten schoon zijn. Participatie is belangrijk, maar de omgevingskwaliteit blijft leidend.

De Omgevingswet zet weliswaar landschapskwaliteit voorop (klimaatbestendig, biodiversiteit), maar kan dit in één wet geregeld worden? Veel beleidsambtenaren hebben hun twijfels geuit. Nu het kabinet de wet opnieuw vooruit schuift, is het wellicht beter goed na te denken of

het ooit nog gaat lukken. Misschien is het beter om de wet definitief te schrappen. Pijnlijk gezichtsverlies voor het kabinet, maar een opluchting voor vele critici. De Omgevingswet werd destijds gepresenteerd in de veronderstelling dat het leven van burgers en bestuurders eenvoudiger gemaakt zou worden. De uitwerking blijkt erg ingewikkeld te zijn, de blijvende vraag is: 'wordt het werkelijk eenvoudiger voor de samenleving?'

Ger Zuiderveen

Stikstof en het Nationaal Programma Landelijk Gebied

Met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) wil de overheid vóór 2030 de natuur versterken, de waterkwaliteit verbeteren en meer doen tegen klimaatverandering. Onder meer de stikstofuitstoot in de buurt van natuurgebieden moet fors omlaag. Het Rijk wil daarbij samen met provincies, waterschappen, gemeenten en maatschappelijke partners, grondeigenaren en grondgebruikers per gebied op zoek gaan naar oplossingen.

De provincies spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van het NPLG. In juli 2023 moeten zij per gebied niet alleen een plan hebben, maar moet ook de uitvoering kunnen beginnen. Het Rijk heeft daarvoor € 31,3 miljard beschikbaar gesteld. Om de uitvoering te coördineren komt er een Regieorganisatie Realisatie Landelijk Gebied. Een

nieuwe organisatie, de Ecologische Autoriteit, gaat de provinciale plannen beoordelen. Met de NPLG voldoet Nederland aan afspraken in de Europese Klimaatwet.

Stikstof

Een van de problemen waar men bij de natuurbescherming tegen aan loopt is de grote hoeveelheid stikstof in de lucht. Het is niet de stikstof (N_2) zelf die schadelijk is (80 % van de lucht om ons heen bestaat uit stikstof) maar de verbindingen die door stikstof worden aangegaan met waterstof en zuurstof. De verbinding met waterstof heet ammoniak (NH_3) en is vooral afkomstig uit de landbouw, met name uit de mest en urine van dieren. De verbinding met zuurstof heet stikstofoxide (NO en NO_2) en wordt geproduceerd door de industrie en

gemotoriseerd verkeer. De stikstofverbindingen in de lucht bestaan in Nederland voor 65% uit ammoniak en 35% uit stikstofoxide. Het grootste deel van de in Nederland geproduceerde stikstof waait naar het buitenland en wij krijgen daarvandaan ook stikstof aangeleverd: van de stikstof die in Nederland neerslaat (de stikstofdepositie) is 46% afkomstig van de landbouw, 6% van het wegverkeer en 32% uit het buitenland.

Ongeveer 60% van de stikstofuitstoot wordt veroorzaakt door de landbouw: mest, kassen en landbouwvoertuigen zijn de belangrijkste bronnen. Het verkeer zorgt voor 30%. De rest komt uit de gebouwde omgeving, de industrie en de Noordzee.

Vergelijking met de rest van Europa maakt duidelijk hoe groot het probleem is. In Nederland is de stikstofuitstoot het grootst: per hectare vier keer zoveel als het Europees gemiddelde.

Stikstof en de natuur

Stikstof is voor planten op zich een waardevolle meststof, maar teveel ervan is voor veel soorten schadelijk, waardoor ze verdwijnen. Dat heeft weer gevolgen voor de dieren die erop en ervan leven: insecten en vlinders. Wanneer daarvan minder komen betekent dat minder voedsel voor grotere dieren, zoals amfibieën, zoogdieren en vogels. In sloten leidt teveel stikstof tot overvloedige groei van algen, wat de groei van andere waterplanten hindert met als gevolg minder zuurstof en minder dierlijk waterleven.

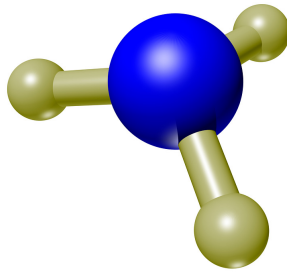
Planten die wel van veel stikstof houden - bramen, brandnetels en gras - zijn slechts aantrekkelijk voor een beperkt aantal dieren. Het aantal plant- en diersoorten neemt door al die stikstof dus af (minder biodiversiteit).

Stikstof en landbouw

De in de landbouw geproduceerde ammoniak waait niet ver weg. Daarom komt er veel stikstof terecht naast gebieden met intensieve landbouw. Als dat natuurgebieden zijn heeft die depositie direct gevolgen voor de biodiversiteit. Om die reden wil Johan Remkes de grote stikstofproducenten onder de boeren, m.n. de intensieve veehouderijen, zo snel mogelijk aanpakken.

Stikstof in Groningen

Van het door Remkes genoemde aantal van 500 piekbelasters zijn er in Groningen en Drenthe negentien: vier boeren (allemaal in Groningen) en vijftien fabrieken, met bovenaan de suikerfabriek in Hoogkerk. Remkes wil dat de Rijksoverheid, niet de provincies, met die 500 bedrijven afspraken gaat maken.

Wat vindt de Statenfractie

Boeren en natuur moeten hand in hand gaan. Veel boeren zien in dat het niet goed gaat met onze natuur en weten dat zij een belangrijke schakel zijn bij het herstellen en beschermen van onze natuur. In onze provincie zien we in de agrarische sector op dit punt veel koplopers. GroenLinks vindt dat zij geen schade mogen ondervinden van

de gevolgen van de nieuwe wet en de regelgeving die op handen is. Zij moeten worden beloond voor hun inzet.

Bij keukentafelgesprekken met boeren komen vele zorgen naar voren: geen perspectief, onzekerheid, schaalvergroting bij andere agrarische bedrijven, beperking van het uitrijden van dierlijke mest op het land. Boeren liggen hier wakker van en ervaren verdriet en machteloosheid.

De provincie is één van de schakels van het beleid waar boeren mee te maken hebben. Er ligt een brief van Gedeputeerde Staten die perspectief biedt: de provincie pakt onderdelen goed op en we gaan samen aanpakken. ER wordt gesproken met boeren, industrie, gemeenten, natuurorganisaties et cetera.

Rondom Natura-2000 gebied Lieftingsbroek is al een gebiedsproces gestart en er ligt een eerste plan. De voor- en nadelen van dit proces moeten meegenomen worden in de opzet van de 'nieuwe' gebiedsprocessen elders in onze provincie.

Er komt meer duidelijkheid over doelen, en gemeenten krijgen meer ruimte voor het werken met economische doelstellingen. Daardoor kunnen boeren andere verdienmodellen realiseren en daarnaast de leefbaarheid verbeteren. Waarbij die nieuwe activiteiten uiteraard in balans zijn met de natuur.

De grootste zorg wordt gevormd door de technische innovaties. Meerdere stalvloeren werden als laaghangend fruit beschouwd, maar toch bleek dit fruit van binnen rot. GroenLinks is bang dat als elke gebiedscommissie het op innovatie gooit, we het niet gaan redden; dat boeren grote investeringen doen en dan bedrogen uitkomen. De boer denkt het goede te doen, wordt zo voorgelicht en achteraf blijkt dit niet het geval. Met alle gevolgen van dien. GroenLinks ziet de sleutel liggen bij extensivering van intensieve veehouderij (minder dieren), natuurinclusieve en biologische landbouw. Dit zou onderdeel moeten worden van het oplossingspakket.

Tijdens de Statenvergadering van 28 september hebben GroenLinks, D66, PvdD, CU, SP en PvdA een motie ingediend die boeren met aandacht voor de natuur in hun bedrijfsvoering (de koplopers) verzekert van provinciale ondersteuning. Deze motie is aangenomen.

Henk de Weerd

Verkiezingsstress in de VS

On Sunday, set your clock back one hour.

On Tuesday, be careful that you don't set the country back 50 years.

Het was het voorjaar van 2002, de opkomst van Pim Fortuyn. Ik was ongelooflijk nerveus over de verkiezingen. Het was voor het eerst in mijn leven dat een extreemrechtse politicus mainstream werd en mensen openlijk en expliciet racistische en xenofobe opmerkingen maakten. Het leek als een soort vloedgolf door mijn bestaan en het land te gaan. Ik was in paniek als ik dacht aan de verkiezingen. Hoewel ik de moord op Pim Fortuyn uiteraard afkeur, was ik wel opgelucht dat hij zijn populariteit niet kon doen groeien. Niemand in de lijst LPF was zo populair en had zo'n goed gevoel voor politiek als Fortuyn, iets wat hem in mijn ogen gevaarlijk maakte.

Dat gevoel van paniek rondom verkiezingen heb ik in Nederland nooit meer zo intens ervaren, maar ervaar ik bijna elke verkiezingsronde in de V.S., en niet alleen de presidentiele verkiezingen. Trump was een gevaarlijke gek, maar nog gevaarlijker is de transformatie van de Republikeinse partij. Dat begon met de Tea Party en het is nu een partij die een coup af doet als no big deal en er geen doekjes omwindt om rechten van mensen af te nemen, zoals het recht op abortus en het recht om te trouwen met iemand van een ander 'ras' of hetzelfde geslacht. Een partij die white supremacy als patriotisme beschouwt, denkt dat klimaatverandering niet bestaat, de bijbel als maatstaf voor wetten wil, en democratie alleen beschermt als het om Republikeinse politici en burgers gaat.

De midterm verkiezingen staan om de hoek. In het congres hebben de Democraten een flinterdunne meerderheid. De Democraten staan op scherp omdat ze die meerderheid niet willen verliezen. Als dat gebeurt kan Biden niets meer gedaan krijgen. Bovendien is de meerderheid van de opperrechters Republikein wat kan leiden tot situaties waar rechten van mensen ontnomen worden, zoals heel recentelijk het recht op abortus. Een van de Republikeinse opperrechters heeft gehint dat er andere rechten kunnen volgen. Eerder schreef ik al dat rechts in de V.S. niet wil vechten voor wat kwetsbaar is, nu willen ze zelfs rechten afnemen.

In *De Groene Amsterdammer* schrijft Casper Thomas over een zachte coup die de Republikeinen zouden kunnen uitoefenen via *Independent State Legislature*, 'een obscure juridische doctrine die voorschrijft dat de statelijke parlementen altijd het laatste woord moeten hebben in verkiezingskwesies, ongeacht wat een rechtbank of wetstekst voorschrijft'. Thomas verwijst naar de verkiezingen van 2000 waar beslist moest worden tussen Bush en Gore. De uitkomst van deze strijd werd uiteindelijk

bepaald door het Hooggerechtshof in Washington D.C. dat een hertelling van de stemmen in Florida verbood. Deze hertelling zou plaatsvinden in opdracht van de hoogste rechtbank in Florida die conform de kieswetten van Florida vonniste. Dankzij deze interventie kon het parlement daar Bush tot winnaar aanwijzen, waarmee hij uiteindelijk president werd. In de vonnistekst werd expliciet gesteld dat in toekomstige rechtszaken de redeneringen van Bush versus Gore niet als precedent mochten worden aangehaald.

Dit alles maakt de situatie wel erg urgent. Rechtswetenschappers en juristen zeggen dat *Independent State Legislature* niet als precedent gebruikt kan en zal worden. Ze noemen het een nepdoctrine die ondemocratisch is: hij staat op gespannen voet met de grondwet en brengt de federale eenheid in gevaar. Maar team Trump heeft de term *Independent State Legislature* al wel laten vallen en het valt te verwachten dat het team en de Republikeinen het proberen te gebruiken om de macht te grijpen. Er zijn groepen Republikeinen die al jaren het aanstellen van conservatieve opperrechters om een meerderheid te behalen binnen de Supreme Court hadden gepland (en gefinancierd).

Republikeinen zijn strategisch, maar ook gespannen. Velen van hen erkennen de verkiezing van Biden niet. Een groep Republikeinen gelooft ook dat de Democraten het land in een Sodom en Gomorra veranderen. En binnen de Republikeinen heerst het idee dat de Democraten het land op een faillissement laten afstevenen. Het zal op 8 november hard tegen hard gaan. Mensen voelen de stress in beiden kampen, vooral na het terugdraaien van *Roe v. Wade*. Het is Democratisch of Republikeins en *never the twain shall meet* door de vergaande polarisatie (gedeeltelijk versneld tijdens de pandemie). Ik mis coalities.

Bea Moolenaar

(Dit stuk werd geschreven vóór de verkiezingen van 8 november, red.)

Verder lezen

- Sozan, Michael. 2022. Supreme Court May Adopt Extreme MAGA Election Theory That Threatens Democracy. *Cap. Americanprogress.org*
- Thomas, Casper. 2022. Zachte Coup. *De Groene Amsterdammer*, p. 42.

Provinciale inclusie

Begin oktober presenteerde onze provincie het 'Gender Equality Plan'. Het document biedt inzicht in de manier waarop de provincie intern aan diversiteit en inclusie wil werken.

Naar buiten toe staat de provincie - dankzij een initiatief van onze fractie – op 21 maart jaarlijks stil bij de Dag tegen Racisme en Discriminatie. Op ComingOut-day (11 oktober) en IDAHOBIT (internationale dag tegen homofobie, transfobie en bifobie op 17 mei) wordt de regenboogvlag gehesen. We zijn regenboogprovincie en hebben het regenboogverdrag ondertekend. Ook zijn in april van dit jaar twee prachtige, permanent aanwezige kunstwerken onthuld, die beide uitstralen dat de provincie Artikel 1 van de Grondwet omarmt (het recht op gelijke behandeling en discriminatieverbod). Eén van die kunstwerken is te zien bij de ingang van het provinciehuis en is ook van buitenaf te bewonderen. Maar zoals bij alle idealen is het belangrijk om het niet bij een symbolische aanpak te laten. De provincie moet op zijn minst het credo 'walk the talk' te hanteren. (doen wat je zegt!)

Iedereen is welkom

Centraal in het plan staat het volgende: 'De provincie Groningen staat voor een diversiteits- en inclusiebeleid met het uitgangspunt dat iedereen welkom is. Hierin probeert de provincie zo veel mogelijk te streven naar een afspiegeling van de regionale beroepssamenstelling. Diverse activiteiten bij de (arbeidsmarkt)communicatie, recruitment, (organisatie)ontwikkeling en verbinden met de regionale activiteiten in het kader van de regenboogprovincie, geven hier uiting aan.'

Vrouwenvoorkeursbeleid

Een mooi beginsel, maar hoe wordt dat uitgewerkt? Aan bod in het plan komt met name de scheve man-vrouw-verdeling in het personeelsbestand. In 2016 was (schrik niet!) slechts 32,4% van de provinciale medewerkers vrouw, in 2021 is dit al opgeschroefd naar 37,7%. De provincie hanteert een duidelijk beleid: bij gelijke geschiktheid van sollicitanten wordt de voorkeur gegeven aan een vrouw.

Afstand tot de arbeidsmarkt

Er wordt ook aandacht besteed aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2020 hebben wij hier als schriftelijke vragen over gesteld. De provincie stelt dat ze extra inspanningen verricht om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te bereiken en banen voor hen te creëren. Verder organiseert ze Digitale Meet-and-Greet-bijeenkomsten waarbij de doelgroep in gesprek kan met teamleiders in samenwerking met de gemeente Groningen en

UWV. Er is een actieve samenwerking met reïntegratiebureaus en jobcoaches en er worden ervaringen uitgewisseld in noordelijk en landelijk overleg (best-practices).

Wat mist

We zijn tevreden dat de provincie aan deze punten aandacht besteedt en inzet toont. Er missen alleen nog twee belangrijke componenten.

Lopend door het provinciehuis valt op dat er weinig tot geen medewerkers zijn met een niet-westerse achtergrond binnen alle geledingen van het personeelsbestand. In het plan missen we een duidelijk idee of concrete aanpak over hoe we die mensen aan willen trekken. Wat gaan we doen om ook deze mensen een plek te geven in onze organisatie?

Ook valt er op het gebied van rolstoelvriendelijkheid en toegankelijkheid nog het een en ander te verbeteren. De hoofdingang aan het Martinikerkhof is moeilijk tot niet bereikbaar voor rolstoelgebruikers en voor visueel en auditief beperkten zijn de voorzieningen minimaal. Liftten zijn er genoeg aanwezig, maar zijn beplakt met leuzen als 'durf jij nu de trap te nemen?', met daarbij een manshoge afbeelding van een gezonde en gladde knakker. Overal hangen bordjes met de mededeling dat het goed is om de trap te nemen.

Op zich is het een prima uitgangspunt om beweging te stimuleren onder werknemers die de trap kunnen nemen, maar onnodig confronterend en kwetsend voor medewerkers die de trap niet kunnen nemen of een rolstoel gebruiken.

Vervolg

Er wordt vanuit de provincie een ambtelijke werkgroep opgezet die zich over het onderwerp Diversiteit en Inclusie buigt. Omdat wij Statenleden zijn, mogen Rianne ten Veen en ik niet direct zitting nemen in de werkgroep. We zijn uitgenodigd om te fungeren als klankbord voor deze werkgroep. We zullen deze, in onze opinie, nog missende punten dan ook zeker meegeven aan de werkgroep!

Stephanie Bennett

Opvang asielzoekers (in Groningen)

Het schiet niet op met de opvang van asielzoekers in Nederland. De schrijnende beelden van mensen die in Ter Apel buiten de poort van het opvangcentrum op de grond slapen zijn niet meer dagelijks op tv, maar de problemen zijn nog lang niet opgelost. Veel gemeenten zijn niet echt bereid om vluchtelingen op hun grondgebied onder te brengen. Een deel van het kabinet zoekt naar mogelijkheden om gemeenten daartoe te dwingen, maar het VVD-smaldeel wenst daar niet aan mee te werken.

In dit jaar hebben zich t/m augustus bijna 20.000 asielzoekers gemeld. Ruim de helft daarvan is afkomstig uit Syrië.

In de vier jaren daarvoor ging het om ongeveer hetzelfde aantal zodat sinds 2018 ruim 100.000 asielzoekers hun toevlucht zochten in Nederland. Daar komen voor dezelfde periode nog bijna 33.000 mensen bij op basis van gezinshereniging. Buiten de asielprocedure vallen de ruim 80.000 Oekraïners die naar Nederland zijn gekomen op de vlucht voor de oorlog in hun land.

De rol van gemeenten

Gezien deze aantallen is het niet vreemd dat de uitstroom uit de AZC's naar normale woningen onvoldoende is om de opvang van nieuwe vluchtelingen goed te regelen. Al te gemakkelijk wordt dit huisvestingsprobleem op het bordje van de gemeenten gelegd. Die kunnen ook geen nieuwe wijken zomaar uit de grond stampen. Maar gemeenten zouden wel meer kunnen doen waar het gaat om eerste opvang. Dat dat niet lukt is ook weer niet alleen de schuld van de gemeenten.

Het COA

Uit een stuk in het *Dagblad van het Noorden* van 22 oktober blijkt dat het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers voor gemeenten geen makkelijke partner is. Het COA is al jaren bezig flexibel om te gaan met AZC's en noodopvang. Dat heeft financiële redenen: men wil niet meer opvang hebben dan noodzakelijk op een gegeven moment. Minder vluchtelingen, minder AZC's en minder noodopvang. Uiteraard is dit kabinetsbeleid.

De gemeenten die zich inzetten voor draagvlak onder de bevolking zijn gefrustreerd door het sluiten van AZC's of het afkappen van plannen voor nieuwe AZC's in het verleden. Daarom is de animo om contact te zoeken met het COA niet groot. Het COA komt zelf niet met initiatieven omdat het te maken heeft met grote risico's: een gebouw geschikt maken voor asielopvang kost een half jaar en veel geld. Bovendien moet de veiligheid goed geregeld worden. Het meest efficiënt is een locatie met 400 mensen. Dat is best fors, dus dan heb je het over flinke

investeringen, waar door het kabinet geld voor beschikbaar moet worden gesteld. Overigens zegt het COA dat ze via de provinciale regie-tafels alle gemeenten meermalen heeft gevraagd voor opvang te zorgen.

Opvang in Groningen

Volgens de website van het COA vangen de meeste gemeenten in Groningen op dit moment vluchtelingen op. Vaste opvanglocaties zijn Eemdelta (672 mensen in Delfzijl), Midden-Groningen (500 mensen in Zuidbroek), Oldambt (100 mensen in Winschoten), Stadskanaal (428 mensen in Musselkanaal) en Westerwolde (2000 mensen in Ter Apel). Tijdelijke opvang is er in Groningen (ruim 300 mensen), Het Hogeland (500 mensen in Zoutkamp) en Westerkwartier (300 mensen). Pekela en Veendam vangen op dit moment geen vluchtelingen op. De totale opvang in onze provincie is ruim 4800 mensen, maar 2000 daarvan zitten in het aanmeldcentrum Ter Apel. Doen we het daarmee goed in Groningen als het gaat om de opvang van vluchtelingen? Het ligt eraan waar je het mee vergelijkt. Volgens het eerder genoemde artikel uit het *Dagblad* vangen Noord-Brabant en Gelderland meer mensen op, maar kijk je per hoofd van de bevolking dan staan we met Drenthe en Friesland bovenaan. Maar daar zitten dan wel die 2000 mensen in TerApel bij in. Het zou dus beter kunnen.

Hoe dan?

In de eerste plaats moet er geld beschikbaar komen om de opvang te financieren. Gemeenten moeten het COA kunnen vertrouwen en dat kan niet als het kabinet voortdurend de hand op de knip houdt. Er moet langetermijnbeleid komen. Daarmee krijgt ook het COA ruimte.

In de tweede plaats moet de doorstroming van statushouders naar woningen mogelijk worden gemaakt. Dat betekent dat er gebouwd moet worden, met name in de sociale sector, want er is een enorme krapte op de woningmarkt.

In de laatste plaats moet de noodsituatie waarin we nu zitten opgelost worden door weigerachtige gemeenten op basis van wetgeving tot opvang te dwingen, zoals gemeenten nu ook gedwongen zijn woningen ter beschikking te stellen. De VVD kan zijn ogen niet langer sluiten voor de werkelijkheid van zoveel ontheemden.

Henk de Weerd

Shell wil boren naar gas onder de Waddenzee ten noorden van het Friese dorp Ternaard. Dit mag niet door- gaan! Laat de Wadden niet zakken en kom op zaterdag 26 november naar de o.a. door Milieudefensie en de Waddenvereniging georganiseerde manifestatie in Holwerd (Friesland).

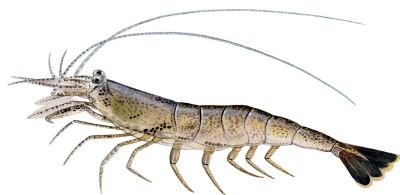
Samen bouwen we een symbolische dijk van zandzak- ken. Neem een zandzak(je) mee die je bovenop de sym- bolische dijk kan leggen. Vul een zak(je) van welke kleur dan ook met zand uit jouw woonplaats. Schrijf daarop jouw boodschap voor de Wadden of de inwoners van Holwerd. Tijdens de actie mag je jouw zandzak(je) op de dijk leggen.

Praktische info

- Zaterdag 26 november, 14:00 - 16:00 uur
- Nieuwe Zeedijk, 9151 AE Holwerd (bij het beeld 'Wachten op hoog water' van Jan Ketelaar).
- Het kan koud zijn op de dag van de actie. Klee- de je warm aan, neem een paraplu mee en waterdichte schoenen die tegen een stootje kunnen. Wij zorgen dat er iets warmes te drinken is.
- Neem een zandzakje mee met jouw speciale bood- schap aan de Wadden. Wat vind jij het mooiste aan dit gebied?
- Het Waddengebied is een oase van rust in het noor- den van ons land. Deze actie sluit daarbij aan en heeft dus een ingetogen karakter.
- Laat ons weten dat je komt, meld je aan op <https://milieudefensie.nl/doe-mee/waddenactie>

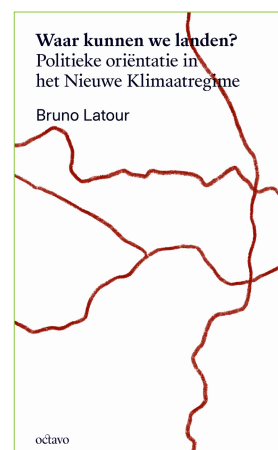
Vervoer kan worden geregeld

Woon je niet in de buurt van Holwerd? Geen probleem. De organisatie zet bussen in vanuit de grotere steden. Wil je met de bus mee? Geef dat dan in het aanmeldformulier aan: <https://milieudefensie.nl/doe-mee/waddenactie>

Noordzeegarnaal. Bron: msc.org

Column Klein en groot

Boeken over wat we als individu kunnen doen tegen de klimaatcrisis zijn er genoeg. Maar hoe krijgen we onze bestuurders zover dat ze doen wat nodig is? Mijnheer Jansen heeft in het kader van die vraag onlangs het boek *Waar kunnen we landen? Politieke oriëntatie in het Nieuwe Klimaatregime* van de Franse wetenschapssocioloog Bruno Latour (1947-2022) gelezen. Latour gaat in het boek op zoek naar een politiek antwoord op de klimaat- crisis.

Mijnheer Jansen was gelijk gegrepen door de verklaring die in het boek wordt gegeven voor het standpunt van de klimaatontkenners. Hijzelf ging er altijd van uit dat die types een gokje nemen om er beter van te worden, maar Latour stelt dat zij heel bewust de boel in de soep laten lopen waarbij ze zichzelf in veiligheid brengen: *'Het is alsof een groot deel van de leidende klassen (tegenwoor- dig al te losjes aangeduid als 'de elites') tot de conclusie is gekomen dat er op de aarde niet genoeg plaats meer is voor henzelf én voor alle andere mensen. Daarom hebben ze be- sloten dat het nutteloos is geworden om te doen alsof de ge- schiedenis naar een gemeenschappelijke horizon blijft voe- ren waarin "alle mensen" in gelijke mate kunnen floreren. Sinds de jaren tachtig willen de leidende klassen niet meer leiden, maar buiten de wereld een vluchtplaats vinden.'*

Vandaar de resorts, denkt mijnheer Jansen, de miljeoe- nenjachten, de kastelen, de omheinde villawijken. Ze brengen zich in veiligheid: niet alleen politici als Trump, Poetin en Xi, maar ook types als Musk, Bezos en Zucker- berg en vele kleinere goden die zich verrijken ten koste van de aarde en gewone mensen.

Het gestook tegen de democratie, dat overal de kop op steekt, sluit naadloos aan bij de onverschilligheid van die leidende klassen. Merkwaardig is dat de mensen die er het meest onder zullen lijden, er het hardst achteraanlo- pen. Dat komt mijnheer Jansen bekend voor.

Henk de Weerd

Agenda

Zaterdag 19 november: 10 tot 17 uur (ongeveer)

Provinciale ledenvergadering (kandidatenlijst)

Cultureel Centrum De Blauwe Schuit Warfstraat 1 in Winsum.

De Blauwe Schuit is op loopafstand van het bus- en treinstation.

Zaterdag 26 november: 14 tot 16 uur

Actie Kom naar de Wadden en stop Shell

Nieuwe Zeedijk, 9151 AE Holwerd (bij het beeld 'Wachten op hoog water' van Jan Ketelaar).

Zaterdag 7 januari 2023

Start campagne Statenverkiezingen

4 februari 2023

Landelijk partijcongres

Brabant Hallen, Diezekade 2, Den Bosch

Woensdag 15 maart 2023

Verkiezingen voor Provinciale Staten en Waterschappen

Diogenes

De voortvarendheid waarmee de top van GroenLinks doorgaat met de plannen voor vergaande samenwerking met de PvdA, zou je bijna doen vergeten dat maar 40% van de leden voor deze samenwerking heeft gestemd.

Colofon

Jaargang 31, nummer 3

De Wenakker verschijnt 3 keer per jaar

Redactie: Gerda Steenhuis, Ger Zuiderveen en Henk de Weerd

Bijdragen: Bea Moolenaar, Stephanie Bennett, Gijs van der Kroef

Druk: Donkel en Donkel, Drachten

Contact

Statenfractie

Hendri Meendering (fractievoorzitter): 06 13370915
h.a.meenderings@ps-provinciegroningen.nl

Stephanie Bennett: 06 3824 9767
s.bennett@ps-provinciegroningen.nl

Bas de Boer: 06 2506 1023
b.de.boer@ps-provinciegroningen.nl

Nadja Siersema: 06 4517 8584
h.t.siersema-orsel@ps-provinciegroningen.nl

Rianne ten Veen
r.c.ten.veen@ps-provinciegroningen.nl

Jeroen Hut: 06 2257 3356
j.t.hut@ps-provinciegroningen.nl

Gedeputeerde

Melissa van Hoorn: 06 2061 6377
m.vhoornvndullemen@gmail.com

Provinciaal bestuur

Harrie Miedema (voorzitter): 06 8269 7946
h.miedema44@gmail.com

Gijs van der Kroef (secretaris): 06 13705440
gijs.vdkroef@gmail.com

Joris Engbers (penningmeester): 06 25338580
info@jorisengbers.nl

Niek Peters: 06 15556581
niekpeters23@hotmail.com

Marlike Reitsma: 06 8356 1060
marlikereitsma@gmail.com

Gabe Penninga
19bud59@gmail.com

Digitaal

[Mail](#)
[Website](#)
[Facebook](#)
[Twitter](#)
[Instagram](#)

Retour- en redactieadres

Statenfractie GroenLinks
Turfsingel 83
9712 KL Groningen
050 3164568
groenlinks@ps-provinciegroningen.nl

Kopij is van harte welkom op het bovenstaand redactieadres. Deadline: 1 december 2022